

Bölgesel Yoksulluk Oranlarının Değişiminde Göçün Rolü: TR41 Akdeniz Bölgesi Örneği

The role of migration on changes of regional poverty rates: A case study of TR41 Mediterranean Region

Öznur Akgış^{1*}, Erdal Karakaş¹

¹*Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Bilecik*

Özet

Günümüzde küresel ölçekte ekonomik büyüme ve teknolojik gelişme daha önce görülmemiş bir hızda gerçekleşmesine rağmen, gelir eşitsizliği ve yoksulluk hala önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Küresel bir sorun olan yoksulluk konusuna akademik çevrelerin ilgisi oldukça yüksek olmakla birlikte, bu konu, ekonomik coğrafya çalışmaları içinde kendine yeterince yer bulamamıştır. Her ne kadar yoksul bireylerin belirli alanlarda yoğunlaşma eğiliminde olduğu kabul edilse de bu konuda coğrafyacılar tarafından yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır.

Yoksulluğun nedenleri konusundaki teoriler incelendiğinde başta neo-liberal politikalar olmak üzere yapısal ekonomik değişimler, beşeri ve fiziki sermaye, kültür, sosyal dışlanma, kamusal politikalar en fazla dikkat çeken belirleyiciler olarak göze çarpmaktadır. Bu göstergeler dışında yoksulluk konusunda belirleyici ve etkileyici faktörlerden bir diğeri ise göçtür. Çünkü günümüzde göç olgusu, küresel ekonominin ayrılmaz parçalarından biri durumundadır. Hem iç hem de dış göç ulusal ekonomilerin geneli için olduğu kadar bölgesel anlamda çıkış ve varış noktalarında da bireyler ve haneler için önemli bir kalkınma ve yoksulluk çıkarımı olabilmektedir. Yapılan son çalışmalarda küresel ve ulusal ölçekte göç ve kalkınma arasında çeşitli bağların olduğunu ortaya çıkarmıştır. Buna rağmen göç ve yoksulluk arasındaki ilişkiyi gösteren kapsamlı bir çalışma henüz bulunmamaktadır.

Yoksulluğun tanımı ve nedenleri konusunda evrensel bir kabul bulunmamakla birlikte çoğu zaman uzun yıllar boyunca devam eden ve nesilden nesle aktarılan bir özelliğe sahip olduğu bilinmektedir. Bu kronik yoksulluk döngüsünden kurtulmada göç çoğu zaman yoksullar tarafından önemli bir hayatta kalma stratejisi olarak görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın konusu bölgesel yoksulluk oranlarının mekansal değişiminde göçün rolünün İstatistiki Bölge Birimleri, Düzey 1'e göre TR 41 Akdeniz Bölgesi özelinde incelenmesidir.

Türkiye'de yoksulluk oranının fazla oluşu geçmişte Güneydoğu Bölgesinin karakteristik bir özelliği iken bu durum günümüzde değişmiş durumdadır. 2014 yılı İBBS Düzey 1 verilerine göre Türkiye'deki en yoksul alan Akdeniz Bölgesidir ve onu Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi takip etmektedir. Bölgede yaşanan bu değişimin neden kaynaklandığı ise önemli bir tartışma konusudur. Bu çalışmanın amacı Türkiye genelinde ve Akdeniz Bölgesi özelinde yoksulluğun mevcut durum ve dağılışı, buna neden olan faktörler ve çalışma alanında yoksulluk oranlarının değişiminde göçün etkisinin belirlenmesidir. Bu nedenle çalışmada 2006-2014 yılları arasında Türkiye geneli ve İBBS Düzey 1'e ait yoksulluk, gelir eşitsizliği ve sosyo-ekonomik değişkenlere ait istatistiksel göstergeler nicel araştırma yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Yoksulluğun nedenlerinin

---

* İletişim yazarı: Ö. Akgış, e-posta: oznur.akgis@bilecik.edu.tr

neler olduğunu ortaya koymak amacıyla doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Daha sonra yoksulluk oranlarının bölgesel değişimi değerlendirilerek tematik haritalar geliştirilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, çalışmada kullanılan değişkenlerden olan gelir eşitsizliği ile yoksulluk arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu değişken tek başına Akdeniz Bölgesinde yoksulluğun neden kaynaklandığını %56,3 oranında açıklamaktadır. Bu durumda ise gelir eşitsizliği neden kaynaklanmaktadır sorusu akla gelir. Herhangi bir coğrafi birimde eşitsizliğin artması için nüfusun işgücü profilinde belirgin değişimlerin yaşanması gerekmektedir. Bu nedenle bölgede gelir eşitsizliğini denetleyen unsurların tespitine yönelik 2004-2014 yılları arası göç istatistikleri incelenmiştir. Bölgeye göç eden nüfusun, nüfusa kayıtlı olduğu bölgelere göre dağılımına bakıldığında 2010 yılından sonra Güneydoğu Bölgesinden göçle gelen nüfusun oranında artış olduğu belirlenmiştir ve bu durum bölgenin işgücü profilinin değişmesine neden olmuştur. İnceleme alanında yoksulluğun artmaya başladığı dönem olan 2010 yılından sonra işgücünün sektörlere göre dağılımında hizmet ve sanayi sektöründe çalışanların oranının arttığı, tarım sektöründe çalışanların azaldığı belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre inceleme alanında tarım sektöründe çalışan nüfusun oranı azaldıkça yoksulluk oranlarının arttığı ve hizmet sektöründe çalışanların oranı arttıkça yoksulluk oranlarının arttığı belirlenmiştir. Buna göre göç, bölgede nüfusun sektörlere göre dağılımını dolayısıyla yoksulluk oranlarını etkileyen önemli bir değişken durumundadır.

Sonuç olarak göç ve göç sürecine katılan nüfusun karakteristiklerinin Türkiye'de yoksulluğun mekansal desen ve değişimini etkileyen önemli unsurlardan biri olduğunu söylemek mümkündür.

Abstract

Income inequality and poverty still persist as a major problem at present despite unprecedented rate of economic growth and technological development at a global scale, Although there is fairly high interest in other academic disciplines about poverty that is a global problem, this subject has not play a part in economic geography enough. Studies conducted by geographers in this regard is quite limited although it is known that poor individuals are tend to be concentrated in certain areas.

Particularly neo-liberal politics, structural economic changes, human and social capital, culture, social exclusion, public policies draw attention as a most important determinants that the theories examined about the causes of poverty. Apart from these indicators, another decisive and impressive factor about poverty is migration. Because migration has been one of the integral part of global economy at present. Both internal and external migration may also be an important extraction about development and poverty for the overall national economy as well as for individuals and households who are located in origin and destination. Recent studies show that there are several vineyards between migration and development both in global and national scale. Despite there is not an extensive study showing the relationship between migration and poverty currently.

Although there is not universally accepted definition of povert and its causes, it is known that poverty is a continuing phenomenon and transferred from generation to generation. Migration often seen an imporant survival strategy by the poor escaping from the cycle of chronic poverty. In this context the subject of the research is analyzing the role of migration on spatial variation of regional poverty rates specific to TR 41 Mediterranean Region according to Level 1 of Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS).

In Turkey high poverty rate is a characteristic property of Southeast Region in the past but this situation has changed today. According to the data of 2014 at NUTS 1, the poorest region in Turkey is Mediterranean Region which is followed by Northeast Anatolia Region. The reason of this change in the region is one of the most important topic of discussions. The aim of this study is determine the causes of current situation and

distribution of poverty across Turkey and Mediterranean Region and detection the effects of migration on changes in poverty rate in the study area. Therefore statistical data of Turkey and NUTS 1 between 2006-2014, about poverty, income inequality and socio-economic variables were analyzed by using qualitative research methods. Linear regression analysis was performed to determine the causes of poverty. Then thematic maps developed by evaluating the regional variation in regional poverty rate.

According to the findings it was determined that there was a statistically significant correlation between poverty and income inequality. Only this variable explains what caused poverty rate of 56.3% in the Mediterranean region. In this case, the question come to mind that what income inequality arises. There must be a significant change in the labor profile of the population for increasing of inequality in any geographical unit. Therefore, in order to determine the controlling elements of income inequality, migration statistics between 2004-2014 were examined. It was determined that rate of migrants coming from Southeast Region started to increase after 2010 and it caused changes in the labor profile of the region. In the study area it was determined that there was an increase in the proportion of workers in the service and industrial sectors and a decrease in agricultural sector according to the distribution of labor to the sectors after 2010 that the period of poverty started to increase. According to the results, it was determined that increase in the proportion of the population working in agriculture decreases poverty rate and increase in the proportion of the population working in service increase povert rate in the study area. Accordingly migration is an important variable that affect the distribution of population according to sectors and thus the poverty rate in the region.

As a result it is possible to say that migration and characteristics of the migrants is one of the most important factor that affect changes and spatial pattern of poverty in Turkey.